משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף ענפי הצומח, תחום פרחים

ספטמבר 2023
אלול תשפ״ג

הנחיות לעונה למגדלי ליזיאנטוס

יאיר נשרי – ממ״ר פרחי קטיף , שה״מ

למגדלי הליזיאנטוס שלום
עלון זה יגיע אליכם כאשר חלק ניכר משתילות הקיץ והסתיו לקטיף החורף החלו. בקובץ תזכורת לדברים ידועים שלעיתים נשכחים. העלון הוא הזדמנות טובה לתזכורת ושינון הדברים.

עשבייה

ניתן לרסס לפני שתילה בסטומפ (פנדל) לפי מינון של 200 סמ״ק לדונם בשעות הערב ולהמטיר מיד לאחר הריסוס מנת מים של 25 קוב לדונם לפחות. תכשיר זה נבדק ונמצא יעיל. ביצוע מדויק של הריסוס עשוי למנוע נזקים ולכן חשוב להקפיד על שימוש בדיזה המתאימה לריסוס עשבייה (T-ג׳ט), מומלץ עם הסימון E 8.0.03. הריסוס יתבצע עם יד ישרה, ללא תזוזות ובאופן אחיד עד כמה שניתן ללא חפיפות בריסוס. כמובן שאין להתפתות לרעיונות מסוכנים כמו המטרה של התכשיר דרך מערכת ההמטרה. שבענו נזקים מקיצורי דרך מסוכנים כאלה. הסטומפ גם ניתן להצנעה ע״י תיחוח לפי המלצת החברה. בגידול בבתי צמיחה הדבר לא רצוי מחוסר אפשרות להצניעו בסמוך לעמודים ובמקומות בהם המתחת לא מגיעה. ניתן לשלב עם הסטומפ רונסטאר (סטאר) לפי 100 סמ״ק לדונם להשלמת הדברת חלמית (חוביזה) בעיקר.
יש לציין שהתכשירים אינם מורשים בתווית לגידול זה.

הצללה

יש לשתול לאחר שהחממה מחופה בפוליאתילן ומעליה רשת צל. אחוז הצל יקבע בהתאם למועד השתילה, אזור הגידול ומידת הניקיון של הפוליאתילן. אין להצל יתר על המידה ולרוב רשת 30% צל מעל הפוליאתילן תספיק. בנגב, בשתילות מתחילת אוקטובר אין צורך ברשת צל אם הפוליאתילן לא חדש. נתקלנו בעבר במקרים דווקא מתחת לפוליאתילן חדש הופיעה כשותית. מציע לא לפרוס פוליאתילן חדש בתחילת העונה.

השקיה ודישון

בשלבי הגידול הראשונים שלאחר השתילה יש להשקות בשפע ומספר פעמים ביום. בנוסף להשקיה בטפטוף יש להמטיר לצורך צינון. מציע להשקות פעמיים ביום בטפטוף: השקיה ראשונה מוקדם בבוקר עם דשן והשקיה שנייה בסוף היום, גם היא עם דשן. המטרות הצינון תהיינה בעיקר במרכז היום. אין להמטיר בשעות אחר הצהריים כדי לא להגיע לשעות הערב עם צמחים רטובים. אין להסתמך רק על המטרות בגלל חוסר האחידות של הממטירים.
כעבור כ- 10-15 ימים משתילה אפשר להתחיל לצמצם את השימוש בממטירים וכעבור כשלושה שבועות משתילה אפשר בד״כ להפסיק את השימוש בהם לגמרי. תופעת הצריבות בקודקודים (tip

burn) מוכרת לכולנו והיא קשורה ללחות גבוהה בבית הצמיחה ולקושי בהובלת סידן. זנים מסוימים רגישים במיוחד (אקסקליבר למשל). בזנים אלו מומלץ (אם ניתן) להפחית את ההמטרות ברגע שאפשר.
את הדישון יש להתחיל מיד עם השתילה. דישון מוקדם יתרום להתפתחות מהירה של הצמחים לאחר השתילה וימנע פריחה נמוכה בזנים מהירים במועדי השתילה המוקדמים. יש לדאוג לכך שההשקיה האחרונה ביום תהיה בטפטוף עם הדשן. עדיף לקבוע את סוג הדישון ומנת הדשן בהתאם לבדיקות קרקע. אם לא בוצעו בדיקות קרקע יש לדשן לפי יחס של 6 :2 :4 עם תוספת של קלציום ומגנזיום כאשר משקים במים מותפלים. בערבה, המים מכילים יסודות אלו ולכן אפשר לדשן בדשנים זולים יותר. יש להתחיל לדשן לפי רמה של כ- 50 ח״מ ותוך כשבוע להעלות את רמת הדישון בהתאם להתפתחות הצמחים. מחיר דשנים התייקר מאוד ואין מנוס מלחסוך במרכיב זה. שתי הצעות פשוטות:

1. בדיקות קרקע ודישון על פיהן.
2. לפחות בתחילת הגידול כאשר משקים בשפע בטפטוף והצמחים קטנים, רוב הדישון נשטף. מומלץ לפיכך לרכז את הדישון לחצי האחרון של ההשקיה. בעונה הקודמת החלו לעבוד כך מספר מגדלים והתוצאות לא פחות טובות מהשיטה הישנה בה דישנו לאורך כל ההשקיה. ראוי להזכיר שאנו מדשנים בד״כ באופן יחסי לכמות המים (לפי ליטר לקוב). ברוב ענפי הצומח הדישון מבוצע בהתאם למנות דשן צרוף לעונה (קילוגרם חנקן, אשלגן וזרחן לעונה). כשאנו בוחנים את מנות הדשן שאנו מדשנים באופן שלנו לעומת האופן המקובל אנו מוצאים לכאורה בזבוז אדיר של דשן ולכן מחויב המציאות לבחון מחדש את שיטת הדישון שלנו ולחסוך בדשן.

ג׳יברלין

טיפול הג׳יברלין מועיל לשחרור הצמחים מ״תקיעה״ בזנים רגישים ובנסיבות אחרות ומסייע לקבלת ענפים ארוכים ולכן מומלץ להשתמש בו כאשר מזהים צורך. את הריסוס ניתן להתחיל לבצע כעשרה ימים לאחר שתילה. המינון המומלץ הוא 40 ח״מ (1 סמ״ק טיבג לליטר מים). יש לבצע את הטיפולים רק בהתאם לצורך ואם הצימוח הוא חיוני ונמרץ, מומלץ לוותר על היישום.

הגנת הצומח

כנימת עש טבק – כנימת עש הטבק היא המזיק החמור ביותר במשך הקיץ והסתיו. מיד לאחר שתילה יש להתחיל בטיפול על מנת למנוע התבססות של אוכלוסייה. מומלץ להגמיע את המגשים בקונפידור (או תחליפיו) לפני השתילה. שיטה זו יושמה בעבר ומומלץ לחזור להיעזר בה. בעונה קודמת החל ניסיון בהגמעה של ורימרק כנגד כנימות עש טבק ותריפס. יש להניח שהשימוש בתכשיר זה יהיה מועיל יותר.
ניתן גם להגמיע קונפידור או תחליפיו בשליש האמצעי של ההשקיה לפי מנה של 300 סמ״ק לדונם לאחר יצירת מערכת שורשים חדשה בחלקה. עד אז רצוי לרסס בתכשירים המקובלים (מוספילן, , טייגר, אקטרה , אפלורד, אויסקט ואחרים).
בשנים האחרונות הוכנסו לשימוש התכשירים מובנטו, אמפליגו וורסיס (אמפליגו מדביר גם זחלי עשים).

לעומתם התכשירים ביסקיה ומטרונום המבוססים על שמן גרמו לנזק בגידול ולכן אין להשתמש בהם!

זחלי עשים – זחלי העשים עלולים לכרסם את קודקודי הצימוח מיד לאחר השתילה. יש לטפל בתכשירים המקובלים (מוליט, פרוקליים, בז, אמפליגו, קורגן, דוריבו (מכיל קורגן עם אקטרה) דנים (מכיל מץ' ופרוקליים).

תריפס – בשלבי הגידול הראשונים עלול לגרום לנזק בעיקר תריפס הקיקיון. התכשירים המקובלים להדברת תריפס קליפורני מדבירים גם אותו (מסורול, רופאסט, אומי, סימבוש, טלסטאר, מרשל

ואחרים). יש לציין שבשנים האחרונות אנו חווים עלייה משמעותית בנגיעות של הוירוס t.s.w.v שמועבר ע"י התריפס. הוירוס פוגע גם בליזיאנטוס וגם בקיץ הנוכחי ניזוקו חלקות מווירוס זה! התכשיר ורימרק הוא תכשיר סיסטמי שניתן להגמיעו במים. התכשיר מיועד להדברת כנימות עש טבק, זחלי עשים ותריפסים עם תחילת הופעתם בחלקה.

התכשיר דיקרזול מומלץ להדברת תריפס בשילוב סוכר. **אני ממליץ להיזהר מתכשיר זה בליזיאנטוס ולהשתמש בו רק לאחר בחינה בתנאי המשק!**

בוטריטיס – הפטרייה תוקפת בתנאים של לחות גבוהה גם בטמפרטורות גבוהות יחסית. בעונה קודמת נתקלנו בנזקים קשים של בוטריטיס בשלב מוקדם בעלים , גבעולים ובפרחים. מומלץ לאוורר ולרסס למניעה כשהנוף מתחיל למלא את הערוגה.

כשותית – אין מה להוסיף לגבי הנזק שעלולה לגרום!!

נזק של דיקרזול וסוכר בעלי ליזיאנטוס

בברכת כל טוב